

**o DİL VE KONUŞMA
YETERSİZLİĞİ OLAN
BİREYLER**

- **Dil ve Konuşma Güçlüğü:** Sözel iletişimde farklı seviye ve biçimlerde ortaya çıkan aksaklıklar ve düzensizlikler nedeniyle dili kullanma, konuşmayı edinme ve iletişimdeki güçlüklerin, bireyin eğitim performansı ve sosyal uyumunu olumsuz yönde etkilemesi durumudur.

Konuşma engelinin türleri

- 1-Gecikmiş Konuşma
- 2-Ses Bozukluğu
- 3-Artikülasyon Bozukluğu
- 4-Kekemelik
- 5-İşitme Engeline Bağlı Konuşma Bozuklukları
- 6-Yarık Damak ve Beyin Engeline Bağlı Konuşma Bozuklukları
- 7-Yabancı Dil ve Bölgesel Konuşma Ayrılıklarına Bağlı Konuşma Bozuklukları

KONUŞMA ENGELİNİN NEDENLERİ

- Çocukla ilgili olan nedenler:
- **a- Zeka:** Konuşma oldukça karmaşık becerilerin belli bir düzen içinde oluşmasını gerektirir.
- Araştırmalar, zeka geriliğinin konuşma engelinin tek sebebi olarak gösterilemeyeceğini ortaya çıkarmıştır.
- Zihin kabiliyeti ile dil kabiliyeti arasında olumlu bir ilişki olduğu genellikle kabul edilir.

- **b-Sağlık: Ağır** ve uzun süren hastalıklar çocuğun her türlü gelişimini yavaşlatır, bazen durdurur. Başta gırtlak iltihabı (larenjit) olmak üzere boğazda yerleşmiş çeşitli mikrobik hastalıklar ve ses telleri üzerinde oluşan yumrucuklar da sesin kısık ve boğuk çıkmasına yol açarak konuşmayı güçleştirir.
- **c-İşitme: İşitme-konuşma** arasında çok sıkı bir ilişki vardır. Doğuştan işitme engellilerin, özel eğitime tabi tutulmazlarsa konuşmayı öğrenemedikleri bilinen bir gerçektir.

- **d-Sinir-kas sağlığı ve aralarındaki eşgüdümler:** Sinir ve konuşma engelli olduğu zaman çocuklarda konuşma geriliği de görölmektedir. Beyin felci ile engelli olan çocukların konuşma ve ses gelişimlerinde gerilik görölmektedir.
- **e-Konuşma organları:** Diş, dil, damak, boğaz ve ses bantları engelli olduğunda çocuk muhtemelen konuşma gücünü çekecektir.
- **f-Olgunlaşma:** Sinir, kas sağlığı ve aralarındaki eşgüdümler normal olabilir. Fakat motor gelişim yönünden belirli olgunluğa erişemedikçe çocuk konuşamaz. Çocuk çene ve dil kaslarına hakim olup, onları kullanacak düzeye erişmeden sesleri çıkaramaz.

- **g-Cinsiyet:** Kızlarda kekemelik oranı daha azdır. Kızlarda konuşma gelişimi daha erken başlar, daha iyi gelişir ve daha az konuşma engeli görülür.
- **h-Duygusal durum:** Korkunç kazalar, duygusal şok geçirenlerde konuşmanın kaybedildiği görülür. İlk çocukluk devresinde çocuğun karşılaştığı duygusal güçlükler onun konuşma gelişimini etkiler, geciktirebilir.

Çevresel nedenler

- **a-Güdüleme, uyarım, teşvik:** Çevresinden gelen teşvik sonucu çocuk konuşmaya yönelecektir. Konuşması için uyarıların zengin olması gerekir.
- **b-Konuşmayı öğretmek için kullanılan metot:** Konuşma eğitmeni denen uzmanların amacı çeşitli türden konuşma bozuklukları ya da sorunları olan insanlara yardımcı olmaktır. Küçük bir çocuğa da konuşmayı öğretmek için seçilen metot, konuşmaya teşvik edici olmalı ve dilin doğru kullanılarak konuşmada iyi bir model olunmalıdır.

- **c-Diğer çevresel nedenler:** Yapılan araştırmalar sosyo-ekonomik düzeyi yüksek çocukların; sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan çocuklardan daha fazla kelime hazinesine sahip olduklarını ve konuşmaya daha erken başladıklarını göstermiştir.

GECİKMİŞ KONUŞMA

- Çocuğun konuşması kendi yaşından beklenenden çok geri veya konuşma gelişimi yaşıtlarından çok daha yavaş ise o çocuğun konuşması “gecikmiş konuşma” olarak adlandırılır.
- Çoğunlukla 2-3 yaşlarında konuşamayan çocukların anne babaları konuşmanın geciktiğinin farkına varırlar.

GECİKMiŞ KONUŞMANIN BELİRTİLERİ

- Gecikmiş konuşma problemi çok değişik şekilde ve değişik derecelerde görülür. Çocuklar normal konuşmaya sahip olmadıkları için çalışmalar daha çok gözlem yoluyla veya çevresindekilerden alınan bilgilere dayanır.
- Konuşmaları dikkate alındığında belirtileri; hiç konuşmamaktan, çok zor anlaşılır birkaç kelime söylemeye kadar değişiklik gösterir. Kelime dağarcıklarında eksiklik vardır.

GECİKMİŞ KONUŞMANIN NEDENLERİ

- **Zihinsel engel:** 2 yaşına kadar çocuğun çıkardığı seslerle zekanın ilişkisi olmamasına karşın, 2 yaşından sonra dil gelişimiyle IQ arasında sıkı bir ilişki olduğu görüşü ağır basmaktadır.
- Dil zekaya bağlı olarak gelişir. Zihinsel engelliliği meydana getiren veya zeka gelişimini engelleyici sebeplerin bir çoğu konuşma gelişimini engelleyici sebeplerin bir çoğu konuşma gelişimini de engeller.
- Zeka seviyesi tanı ve terapide izlenecek yolun saptanması için önemlidir.

Sağlık durumu

- Konuşma gelişim devresinde uzun süren ve ağır geçen hastalıklar çocuğun konuşma gelişimini engeller. Hastalık birinci yaşta olursa etkisi daha çok olabilir. Hasta olan bebeğin “babıldama “ döneminde keyifli ve rahat ses çıkarması beklenemez. Böylece babıldama ile kazanacağı sesleri çıkaramaz. Ayrıca böyle durumlarda ocuk konuşmaya az teşvik edilir, kendini iyi hissetmez ve her istediği önceden yapılır buda çocuğun konuşma ihtiyaı duymamasına neden olur.

İşitme kaybı

- Konuşma ses algısına dayandığı için çocuğun işitme engeli konuşma gelişimini etkiler. Doğuştan işitme engelli olanlar özel metotlarla öğretilmedikçe konuşmayı kazanamazlar. Ağır işitenler ise işitme engellerinin iletilsel veya sinirsel oluşlarına göre artikülasyon bozukluğundan ses bozukluklarına kadar çeşitli konuşma engeli geliştirirler. Çocuğun işitme durumu tespit edilmelidir. Odiometrik muayene ile bir odiogramının çıkarılmasında fayda vardır.

Motor-koordinasyon güçlüğü:

- Bazı çocuklar dil, damak, dudak gibi konuşma organlarını kontrolde güçlük çekerler. 5 veya 4 yaşından önce çocuk felci geçirmiş olanların anlaşılır bir konuşma kazanmaları pek enderdir. Damak ve boğaz çevresinde kısmi felç olduğunda yine aynı durum görülebilir. Bu bakımdan nörolojik muayeneyi içine alan tam bir tıbbi muayene gerekmektedir.

Aile ve Çevresel Koşullar

- Aile ile ilgili nedenlerin başında çocuğun konuşma için gerektiği kadar güdülenmeyişi gelir.
- Çocuk konuşmanın bir işe yaradığını hissetmezse konuşmayı öğrenmek için kendini zorlamaz.
- Öğrenmede güdüleme ödül ve ceza ile olur.
- Ailenin çocuğa konuşmayı öğretmek için ne gibi bir yol izlediğini öğrenmek gerekir.
- Disiplin daha ağır basıp ödül yetersiz, zamana ve duruma uygun olarak kullanılmıyorsa konuşma gelişimi çok yavaş olur. Hatta bazen hiç gelişmez.

- 3 yaşımdan önce konuşmalarında gelişme görülmeyen çocuklarla ilgili olarak yapılan vaka incelemeleri bu çocukların bir yaşımdan önce tuvalet kontrolü ve kendi kendilerine yemek yemeleri için aşırı zorlanmış olduklarını ortaya çıkarmıştır.
- Çocuğun konuşmayı öğrendiği devrede evde iyi, açık ve anlaşılır konuşma örneğine sahip olması önemlidir. Evde birden fazla dilin konuşulması da çocukta dilin algılanmasını güçleştirir.

KEKEMELİK

- Kekemelik konuşma engelleri arasında oran itibariyle az olmakla beraber etki bakımından çok önemli yer tutan bir engel türüdür. Kekemelik konuşmanın tümünü etkileyen bir engeldir.
- Kekemelik, seslerin, hecelerin, sözcüklerin söylenmesinde işitilebilir veya sessiz tekrar ve uzatmalar biçiminde sözlü anlatım akıcılığındaki bozukluk olarak tanımlanabilir.

Öğretmenlere öneriler

- Konuşma öğrenilen bir beceridir ve konuşma konuştuğukça gelişen ve pekiştirilen bir beceridir.
- Öğretmen sınıfta konuşmasıyla iyi bir model olmalıdır.
- Çocuğa konuşmanın kendi dilek ve duygularını ifade etmeye yarayan bir iletişim aracı olduğú hissettirilmelidir.
- Çocuk konuşmaya istekli hale getirilmelidir.

- o Düzgün konuştuğunda bunun öğretmeni tarafından fark edilip takdir edildiğini ve her zaman edileceğini bilmelidir.
- o Sınıf içerisinde grup önünde o veya arkadaşları konuşmalarından dolayı sert bir şekilde eleştirilmemelidir.
- o Bu çocukta konuşmaya karşı tepki yaratabilir, korku geliştirmesine neden olabilir. Çocuk konuşurken ilgiyle ve sabırla dinlenmelidir

- Nasıl konuştuğuna değil ne anlatmak istediğine yoğunlaşmalı ve anlaşıldığı hissettirilmelidir.
- Sosyal uyumu ve kendine olan güveninin gelişimi için ilgi, yetenek ve becerileri doğrultusunda kaldırabileceği sorumluluklar verilmelidir.

- Çocuğun sınıf içinde alay konusu olmaması yada rencide edilmemesi için diğer öğrencilerle uygun bir sırada konuşulmalı ve sınıf içinde ki davranışlarla olumlu örnek olunmalıdır.
- Ders esnasında söz hakkı öncelikli verilmeli ve beklerken yaşayacağı gerginlik azaltılmalıdır.